

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ધરમરાજ અને અન્ય

વિ.

છીતન અને બીજાઓ

નવેમ્બર ૬, ૨૦૦૬

[ન્યાયમૂર્તિ અરીજિત પસાયત અને ન્યાયમૂર્તિ તરુણ ચેટરજી]

યુ. પી. કોન્સોલિડેશન ઓફ હોલિંડ્સ એક્ટ, ૧૯૫૩-કલમ ૮એ (૨)-
હસ્તગત કરેલી જમીન અને સામાન્ય પૂર્વજોના નામે મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં નોંધાયેલી
જમીન-ત્યારબાદ પરિવારના અન્ય સભ્યના નામે જમીનનું પુનઃસ્થાપન અને
નોંધણી કરવામાં આવી-જમીન એ પૂર્વજોની જમીન છે તેના આધારે જમીનમાં
દાવો કરાયેલ સહ-ભાડાપટ્ટા અધિકારો-પરિવારના સભ્યોના હિતમાં
વારસદાર, જેમના નામ પર જમીન પછીથી નોંધવામાં આવી હતી અને જેમાં
વિશિષ્ટ સહ-ભાડાપટ્ટા અધિકારોનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો, જમીનની

ઓળખ બદલવામાં આવી હતી અને સામાન્ય પૂર્વજોના સ્થાને જેનું નામ યોગ્ય રીતે નોંધવામાં આવ્યું હતું તે વ્યક્તિના હિતમાં વારસદારો હકદાર હતા. જમીનની ઓળખ અને પુનઃસ્થાપનના આધારે ઉપરોક્ત જમીનનો વારસો મેળવવો.

ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦-કલમ ૨૨૬-લેખિત અધિકારક્ષેત્ર-એકત્રીકરણ સત્તામંડળો દ્વારા મેળવેલા તથ્યોના તારણો સાથે હસ્તક્ષેપ-જ્યારે, જ્યારે હકીકતના આવા તારણો કાં તો વિકૃત હોય અથવા કોઈ પુરાવા પર આધારિત ન હોય-ત્યારે ઉચ્ચ અદાલત એકત્રીકરણ સત્તામંડળના નિર્ણયને સુધારી શકે છે અથવા હકીકતો અને આવા તથ્યોના પુરાવાના આધારે કાયદો જાહેર કરી શકે છે-હકીકતોમાં, ઉચ્ચ અદાલતે માત્ર સ્વીકૃત તથ્યો અને એકત્રીકરણ સત્તામંડળો દ્વારા મેળવેલા તથ્યોના તારણો-પ્રથા અને પ્રક્રિયા પર કાયદાના પ્રશ્નને જાહેર કર્યો છે.

યુ. પી. કોન્સોલિડેશન ઓફ હોલિંગ્સ એક્ટ, ૧૯૫૩ની કલમ ૯એ (૨) હેઠળ અપીલકર્તાઓ અને પ્રતિવાદીઓ બંને દ્વારા આધાર વર્ષ ૧૩૭૮ ફસલી સાથે સંબંધિત ખાતા નંબર ૧૧૧ની એન્ટ્રીઓના સંદર્ભમાં વાંધાઓ દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. અપીલકર્તાઓએ પ્રતિવાદી એન. ઓ. એસ. સાથે સંયુક્ત સહ-ભાડૂત અધિકારોનો દાવો કર્યો હતો. ખાતા નંબરમાં નોંધાયેલી જમીનના સંદર્ભમાં ૧ થી ૩. ૧૧૧ એ આધાર પર કે ઉપરોક્ત જમીનો જમીનના પૂર્વજો

હતી કારણ કે તે પક્ષો, S ના સામાન્ય પૂર્વજો દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવી હતી અને S ના નામે નોંધવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ તે પ્રતિનિધિ ક્ષમતામાં અ ના નામે નોંધવામાં આવી હતી. પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ એ એ ના હિતમાં અનુગામી હોવાના આધારે દાવો કર્યો હતો કે ખાતા નંબર ૧૧૧ પર નોંધાયેલી જમીનો જે શરૂઆતમાં એસ ની હતી તે એ સાથે તે સમયના મકાનમાલિક દ્વારા પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવી હતી અને ૧૩૩૮એફ માં અ ના નામે નોંધવામાં આવી હતી. એકીકરણ અધિકારીએ અપીલકર્તાઓને સહ-કાર્યકાળ ધારકો તરીકે રાખ્યા હતા પ્રતિવાદી એન. ઓ. એસ. સાથે કહેવાતી જમીનના સંદર્ભમાં. ૧ થી ૩ અને અપીલકર્તાઓ દ્વારા સ્થાપિત વંશાવલિના આધારે નિર્ધારિત હિસ્સો.અપીલીય સત્તામંડળ સમક્ષ પક્ષકારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.પક્ષકારો દ્વારા નાયબ નિયામક સમક્ષ દાખલ કરાયેલ પુનરાવર્તન, એકત્રીકરણને પ્રતિવાદી એન. ઓ. એસ. દ્વારા આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. ૧ થી ૩ દસ પ્લોટના વિશિષ્ટ કાર્યકાળ ધારકો હશે અને અપીલકર્તાઓ અને પ્રતિવાદી એન. ઓ. એસ. ના નામોનું રેકોર્ડિંગ નિર્દેશિત કરશે. ખાતાના બાકીના પ્લોટના સંદર્ભમાં સહ-કાર્યકાળ ધારકો તરીકે ૧ થી ૩.બંને પક્ષોએ એકીકરણના નાયબ નિયામકના આદેશને પડકારતી રિટ અરજીઓ દાખલ કરી હતી.ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ અરજીને ફગાવી દીધી હતી અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ અરજીઓને મંજૂરી આપી હતી અને ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર,

કોન્સોલિડેશનના તારણો અને આદેશને ઉલટાવી દીધો હતો કે સમગ્ર ખાતા નંબર ૧૧૧ માં નોંધાયેલી જમીનો પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ના નામે નોંધવી આવશ્યક છે.તેથી એસ દ્વારા દાવો કરતી વ્યક્તિઓ દ્વારા હાલની અપીલ.

અપીલકર્તાઓએ દલીલ કરી હતી કે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ તેના અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને એકીકરણ સત્તાવાળાઓ દ્વારા મેળવેલા તથ્યોના તારણોને રદ કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલત માટે તે ખુલ્લું નથી; કે:અદાલતે જાળવણીક્ષમતાના આધારે રિટ પિટિશનને ફગાવી દેવી જોઈતી હતી કારણ કે બે સહ-કાર્યકાળ ધારકોને રિટ પિટિશનમાં પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા ન હતા; અને અપીલકર્તાઓ જમીન પૂર્વજોની મિલકત હોવાના આધારે અપીલકર્તાઓ દ્વારા સ્થાપિત વંશાવલિ અનુસાર હિસ્સો મેળવવા માટે હકદાર હતા.

પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ એ દલીલ કરી હતી કે ઉચ્ચ અદાલતે માત્ર એકીકૃત સત્તાવાળાઓ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલી હકીકતો અને તારણો પર કાયદો જાહેર કર્યો છે; અને તે વિવાદિત જમીન તેમના પુરોગામી દ્વારા સમાધાન દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવી હતી અને તેમના પિતાએ તેને સંપૂર્ણપણે તેમના હાથમાં સોંપી હતી.

અરજી નામંજૂર કરતાં કોર્ટે

ઠરાવ્યુ:૧.૧.હવે તે સારી રીતે સ્થાપિત કાયદો છે કે તેના વધારાના આદેશ રિટ અધિકારક્ષેત્રની ક્વાયતમાં ઉચ્ચ અદાલતે એકીકરણ સત્તાવાળાઓ દ્વારા મેળવેલા હકીકતના તારણોમાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં સિવાય કે ઉચ્ચ અદાલત નિષ્કર્ષ કાઢે કે હકીકતના આવા તારણો કાં તો વિફૂત છે અથવા કોઈ પુરાવા પર આધારિત નથી.આ કંપનીના નિર્ણયો દ્વારા કાયદાની સારી રીતે સ્થાપિત સ્થિતિ છે કે.ઉચ્ચ ન્યાયાલયના ન્યાયશાસ્ત્રમાં, તેના માટે એકીકરણ અધિકારીઓના નિર્ણયને સુધારવા અથવા હકીકતો અને આવા તથ્યોના પુરાવાના આધારે કાયદો જાહેર કરવાની હંમેશા મંજૂરી છે.{૩૯૩-બી, ડી}

મુકુંદ બોર વિ. બંગશીદાર બુરાગોહેન અને અન્ય, AIR (૧૯૮૦) SC ૧૫૨૪, સૈયદ યાફુબ વિ. કે. એસ. રાધાકૃષ્ણન અને અન્ય, [૧૯૬૪) ૫ SCR ૬૪ અને પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય વિ. એ. કે. શો, AIR (૧૯૯૦) SC ૨૨૦૫ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૧.૨.ઉચ્ચ અદાલતે નાયબ નિયામકના આદેશને ઉલટાવતી વખતે, કોન્સોલિડેશને તેમના દ્વારા મેળવેલા તથ્યોના તારણોને રદ કર્યા ન હતા, પરંતુ બીજી તરફ સ્વીકારવામાં આવેલા તથ્યો અને કોન્સોલિડેશન સત્તાવાળાઓ દ્વારા

મેળવેલા તથ્યોના તારણો પર કાયદાના પ્રશ્ન જાહેર કર્યો હતો.[૩૯૬-એફ, જી]

૨. તે વિવાદમાં નથી કે મૂળભૂત વર્ષમાં ખાતા નંબર ૧૧૧ સાથે સંબંધિત જમીનો એસ. ના નામે નોંધવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, વર્ષ ૧૩૩૮ એફ. માં આ જમીન પતાવટ દ્વારા એ. ના નામે નોંધવામાં આવી હતી.તેથી તે સ્પષ્ટ છે કે જો કે મૂળરૂપે આ જમીન S ની હતી, પરંતુ પછીની ઘટનાએ સ્પષ્ટપણે સૂચવ્યું હતું કે તે A ના નામે નોંધવામાં આવી હતી અને તેથી પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩, સ્વીકાર્યું છે કે A ની સંપત્તિના હિતમાં અનુગામીઓ, સફળ થવા માટે હકદાર હતા.તદનુસાર, તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે ઉપરોક્ત જમીનની ઓળખ S થી બદલીને A કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ કરવામાં આવી હતી.ખાતા નંબર ૧૧૧ માં ૧૦ પ્લોટના ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, કોન્સોલિડેશન દ્વારા મેળવેલા તમામ તારણો, જેમ કે અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ના નામ વિશેષ રીતે દાખલ કરવામાં આવશે.તે જ સમયે, ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, કોન્સોલિડેશનએ એવું પણ માન્યું હતું કે અપીલકર્તાઓના નામ ખાતા નંબર ૧૧૧ના બાકીના પ્લોટમાં સામેલ કરવા જોઈએ.ઉપરોક્ત સ્વીકૃત હકીકત પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ઉપરોક્ત ખાતામાં નોંધાયેલી જમીનોને અલગ-અલગ નામોમાં નોંધવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.આ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે ખાતા No.૧૧૧ માં જમીનની ઓળખ બદલવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો જે કાયદામાં સ્વીકાર્ય નથી.(૩૮૯-C, D; ૩૯૫-F, G; ૩૯૬-A, B)

૩. એવું માનવું આવશ્યક છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩, એ તરફથી વ્યાજના વારસદારો છે, જેમના નામ ઉપરોક્ત જમીનના સંદર્ભમાં યોગ્ય રીતે નોંધવામાં આવ્યા હતા, તેઓ ઓળખ અને તેના પુનર્વસનના આધારે ઉપરોક્ત જમીનના ઉત્તરાધિકારી બનવા માટે હકદાર હતા.જો જમીનની ઓળખ બદલવામાં આવી હોય, તો અપીલકર્તાઓ મૂળરૂપે આ જમીન એસ ના નામે નોંધવામાં આવી હતી અને તે જમીન તેમની પૂર્વજોની મિલકત હતી તેના આધારે મિલકત મેળવી શક્યા ન હતા.તેથી, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ના કહેવા પર સ્થાપિત વંશાવલિ, તેના પર આધાર રાખી શકાતો ન હોય તો પણ, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ઉપરોક્ત હકીકતના આધારે સફળ થવાનો હકદાર હતો.(૩૯૬-બી, સી,ડી)

૪. એકીકરણ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ તે વિવાદિત ન હતું કે અપીલકર્તાઓના વકીલ દ્વારા તે વિવાદિત ન હતું કે એ ની તરફેણમાં પુનઃસ્થાપનને ધ્યાનમાં રાખીને ઉપરોક્ત જમીનની ઓળખ બદલાઈ ગઈ હતી. તે સ્થિતિ હોવાથી, એવું માનવું આવશ્યક છે કે અપીલકર્તાઓ તેમના દ્વારા સ્થાપિત વંશાવલિ સાબિત કરવામાં અને સામાન્ય પૂર્વજો દ્વારા જમીન સંપાદન કરવામાં સફળ થયા હોવા છતાં પણ અપીલકર્તાઓ કોઈપણ સહ-ભાડાપટ્ટા અધિકારો પ્રાપ્ત કરી શકશે નહીં.તદનુસાર, એકીકરણના નાયબ નિયામક અપીલકર્તાઓને સહ-કાર્યકાળ ધારક અધિકારો આપવામાં ભૂલમાં હતા.ખાતા નંબર ૧૧૧ ના પ્લોટ એ આધાર

પર કે તે પ્લોટ શરૂઆતમાં એસ. ના હતા અને તે અપીલકર્તાઓની પૂર્વજોની માલિકી હતી.(૩૯૬-ડી, ઇ,એફ)

પ. અપીલકર્તા નંબર ૧૩ અને ૧૪ એ દાવો કર્યો હતો કે ઉપરોક્ત જમીનમાં તેમનો હિસ્સો એસ. ના વંશજો છે. તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને કે એસ. એ આ હકીકતને કારણે ઉપરોક્ત જમીનના સંદર્ભમાં પોતાનો અધિકાર, હક અને હિત ગુમાવ્યો હતો.આ જમીનનું પુનઃસ્થાપન કરવામાં આવ્યું હતું અને એ ના નામે નોંધવામાં આવી હતી, એવું ન કહી શકાય કે અહીં અપીલકર્તા નંબર ૧૩ અને ૧૪ ને રિટ અરજીમાં પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા હોવા જોઈએ કારણ કે તેઓ ઉપરોક્ત જમીનના સંદર્ભમાં સહ-કાર્યકાળ ધારકો હોવાનું જણાયું ન હતું.અપીલકર્તા નંબર ૧૩ અને ૧૪ રિટ પિટિશન માટે બિલકુલ જરૂરી પક્ષકારો ન હતા અને હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશનની બિન-જાળવણીક્ષમતાનો પ્રશ્ન, કારણ કે તેમની ગેરહાજરી ઊભી થઈ શકી ન હતી.તદનુસાર, ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશનમાં અપીલકર્તા નંબર ૧૩ અને ૧૪નો સમાવેશ ન કરવા માટે, એવું ન કહી શકાય કે રિટ પિટિશન કાયદામાં સમર્થનપાત્ર ન હતી.[૩૯૭-એ, બી,સી)

દીવાની અપીલીય ન્યાયક્ષેત્ર સિવિલ અપીલ નંબર ૭૫૦૭/૧૯૯૭.

૧૯૭૬ની રિટ પિટિશન નંબર ૨૭૩૬માં અલ્હાબાદ, લખનૌ બેન્ચ, લખનૌ ખાતેની હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના ૧૨.૩.૧૯૮૭ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ માટે આર. જી. પાડિયા, ભરત રામ અને પ્રવીણ સ્વરૂપ.

પ્રતિવાદીઓ માટે ઓ. પી. શર્મા, આર. સી. ગુબ્રેલે, કે. આર. ગુપ્તા, નનીતા શર્મા અને ત્રિલોક નાથ સક્સેના.

કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ન્યાયમૂર્તિ તરુણ ચેટર્જી

આ અપીલ અલ્હાબાદ (લખનૌ બેન્ચ) ખાતેની હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચર દ્વારા ૧૨મી માર્ચ ૧૯૮૭ના રોજ ડબ્લ્યુ. પી. નં. ૨૭૩૬/૧૯૭૬ માં પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત કરવામાં આવી છે, જેમાં છિતાન, ચંદ્રિકા અને જય રામના સગીર પુત્ર કારિયા દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશનનું પ્રતિનિધિત્વ તેમની માતા અને વાલી શ્રીમતી. આ અપીલમાં ૧ થી ૩ નંબરના પ્રતિવાદી હોવાને કારણે સોનારાને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને એકીકરણ અધિકારીઓના નિર્ણયને રદ કરવામાં આવ્યો હતો.ઉપરોક્ત રિટ પિટિશનને

મંજૂરી આપીને, અપીલકર્તાઓને પૂર્વજોની ભાડાપટ્ટે તેમના કથિત હિસ્સાથી વંચિત કરવામાં આવ્યા હતા અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ને બલરામપુર ગામ, પરગણા અને તાલુકા તાંડા, ફૈઝાબાદ જિલ્લા (ત્યારબાદ "ઉપરોક્ત જમીન" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) માં ખાતા નં.૧૧૧ ની જમીન પર એકમાત્ર ભાડાપટ્ટે અધિકારો આપવામાં આવ્યા હતા.અમે ખાતા નં.૧૩ ને લગતા અન્ય પ્લોટ સાથે સંબંધિત નથી કારણ કે આ કેસમાં ઉઠાવવામાં આવેલા વિવાદો અપીલ ઉપરોક્ત જમીન સાથે સંબંધિત નથી.તેથી, અમે ફક્ત ઉપરોક્ત જમીનને લગતા વિવાદના સંદર્ભમાં આ અપીલમાં પોતાને મર્યાદિત રાખીએ છીએ.યુ. પી. કોન્સોલિડેશન ઓફ હોલિડેન્સ એક્ટ ૧૯૫૩ (ટૂંકમાં "ધ એક્ટ") ની કલમ ૯એ (૨) હેઠળ પક્ષકારો દ્વારા આ અપીલમાં ખાતા <આઈડી૧> અને ૧૩માં મૂળભૂત વર્ષ ૧૩૭૮ ફસલીને લગતી એન્ટ્રીઓના સંદર્ભમાં દાખલ કરવામાં આવેલી વાંધાઓને ચુકાદા માટે કોન્સોલિડેશન ઓફિસરને મોકલવામાં આવી હતી.આપણે પુનરાવર્તન કરી શકીએ છીએ, જેમ કે અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે, કે આ અપીલમાં પ્રશ્નો ફક્ત ખાતા નં.૧૧૧ માં જમીનના સંદર્ભમાં નક્કી કરવાની જરૂર છે, ખાતા નં.૧૩ ના સંદર્ભમાં નહીં.તે વિવાદમાં નથી કે મૂળભૂત વર્ષમાં ખાતા નં.૧૧૧ ને લગતી જમીનો સાલ્ટાનતીના નામે નોંધવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ, વર્ષ ૧૩૩૮ એફમાં આ જમીનને વસાહત દ્વારા આધીનના નામે નોંધવામાં આવી હતી.આધીનના મૃત્યુ પછી આ જમીન જબ્બરના નામે અને પછી જય રામના નામે નોંધવામાં આવી હતી. તેમના સ્થાને જય રામ શોધી શકાતા ન હોવાથી

શ્રીમતી. તેમની પત્ની સોનારા અને સગીર પુત્ર કારિયાએ જય રામના કાનૂની વારસદારો અને પ્રતિનિધિઓ તરીકે એસ્ટેટનું પ્રતિનિધિત્વ કર્યું હતું. શ્રીમતી. સોનારાએ શ્રીપતના પુત્ર ચંદ્રિકા, દુબરીના પુત્ર ચિત્તન સાથે સમાધાન કર્યું.આથી સગીર કરિયાનું પ્રતિનિધિત્વ તેની માતા શ્રીમતી દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું. સોનારા ચિત્તન અને ચંદ્રિકા સાથે ખાતા નં.૧૧૧ ના સંદર્ભમાં સહ-ભાડૂત અધિકારો મેળવવા માટે સંમત થયા હતા.બીજી બાજુ, દયા રામ અને અન્યનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા અપીલકર્તાઓએ સંયુક્ત રીતે આ જમીનના સંદર્ભમાં સહ-ભાડૂત અધિકારોનો દાવો આ આધાર પર કર્યો હતો કે આ જમીન તેમના પૂર્વજ સાલ્તાનતી દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ અધિનના પુત્ર જોખાનને પ્રતિનિધિ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો.અપીલકર્તાઓના જણાવ્યા અનુસાર, જમીન અધિનના નામે નોંધવામાં આવી ત્યાં સુધી પરિવાર થોડા સમય સુધી સંયુક્ત રહ્યો હતો.સલ્તાનતીના મૃત્યુ પછી બિંદા અને સનેહી તેમના સંયુક્ત પરિવારથી અલગ થઈ ગયા અને આધીન તેના ભત્રીજાઓ ભુલાઈ અને દુખીથી અલગ થઈ ગયો.આ રીતે, જોખાન અને સલ્તાનતીની જમીન સંયુક્ત પરિવારમાં વહેંચવામાં આવી હતી અને હિસ્સાની સમાન વહેંચણી કરવામાં આવી હતી.જોકે, આ જમીનો અધિનના નામે નોંધાતી રહી હતી.થોડા સમય પછી, અધિન સાથે જોડાયેલા ભુલાઈ અને દુખી પણ તેમનાથી અલગ થઈ ગયા અને ભાગલા દ્વારા જમીનોનું વિભાજન કરવામાં આવ્યું.એ જ રીતે, બિંદા અને સનેહી થોડા સમય માટે સંયુક્ત રીતે રહ્યા અને ત્યારબાદ ભાગલા દ્વારા

અલગ થયા.દુખી, ભુલાઈ, બિંદા અને સનેહીએ તેમની જમીન પર અલગથી ખેતી કરી હોવા છતાં, ખાતાની સમગ્ર જમીન અધિનના નામે નોંધાયેલી રહી હતી.આધીનના મૃત્યુ પછી આ જમીનો તેના પુત્ર જબ્બરના નામે નોંધવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ જબ્બરના મૃત્યુ પછી તે જ જમીન તેના પુત્ર જય રામના નામે નોંધવામાં આવી હતી. આ તબક્કે, પક્ષકારોની વંશાવલિને સમજવા માટે, અહીં વંશાવલિ ચાર્ટ આપવો યોગ્ય રહેશે, જે હવે અપીલકર્તાઓ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો તેમ વિવાદમાં નથી.

અપીલકર્તાઓ દ્વારા રચવામાં આવેલ વંશાવલિ ચાર્ટ નીચે મુજબ છે::

એકત્રીકરણ અધિકારીએ ૬ જૂન, ૧૯૭૨ના તેમના આદેશ દ્વારા અપીલકર્તાઓ અથવા તેમના પૂર્વવર્તીને જય રામ સાથે ઉપરોક્ત જમીનના સંબંધમાં સહ-કાર્યકાળ ધારકો તરીકે જાહેર કર્યા હતા અને ઉપર નોંધ્યા મુજબ વંશાવલિના આધારે હિસ્સો નક્કી કર્યો હતો.

૬ જૂન, ૧૯૭૨ના રોજ એકત્રીકરણ અધિકારીના આદેશથી નારાજ પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩એ અપીલ દાખલ કરી હતી, જ્યારે દયા રામ અને અન્યોએ પણ અપીલ કરી હતી.જો કે, પક્ષકારો દ્વારા અપીલ અધિકારી એટલે કે સહાયક સમાધાન અધિકારી સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.પક્ષકારો દ્વારા ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, કોન્સોલિડેશન સમક્ષ સુધારા દાખલ

કરવામાં આવ્યા હતા, જેનો આંશિક મંજૂરી આપીને નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો અને નીચેનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો:

"એવો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે કે ખાતા નંબર ૧૩માં મૂળભૂત વર્ષમાં છિતાન (પ્રતિવાદી નંબર ૧), જય રામ (પ્રતિવાદી નંબર ૨) અને ચંદ્રિકા (પ્રતિવાદી નંબર ૩) ના જ નામ દાખલ કરવામાં આવશે.ખાતા No.૧૧૧ માં પ્લોટ નંબર ૧૫૨,૧૫૪,૧૬૧,૪૨૫,૪૪૨,૪૭૫,૪૮૧,૪૬૫ અને ૫૧૧ પર પણ પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ના નામ જ દાખલ કરવા પડશે.એકત્રીકરણ અધિકારી અને સહાયક સમાધાન અધિકારી, એકત્રીકરણના આદેશો અનુસાર ખાતા નં.૧૧૧ ના બાકીના પ્લોટ પર, બંને પક્ષોના નામ સહ-ભાડૂત તરીકે દાખલ કરવામાં આવશે.

આ તબક્કે, ચાલો આપણે હરીફ પક્ષો દ્વારા સ્થાપિત વંશાવલિ ચાર્ટને સ્વીકારવાનો પ્રશ્ન લઈએ.દયા રામ અને અન્ય (અહીં અપીલકર્તાઓ) નો કેસ હતો કે બેકર જોખાનનો પુત્ર હતો જ્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ નો કેસ હતો કે બેકર સલ્તાનતીનો પુત્ર હતો.જો કે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા કે બેકર સાલ્તાનતીનો પુત્ર હતો.એકત્રીકરણ સત્તાવાળાઓ, ખાસ કરીને પુનરાવર્તિત સત્તાવાળાઓ દ્વારા મળેલા તથ્યોના તારણ પર, હવે તે વિવાદમાં નથી કે બેકર જોખાનનો પુત્ર હતો અને તેથી અપીલકર્તાઓ દ્વારા સ્થાપિત વંશાવલિ સ્વીકારવી આવશ્યક છે.

ઉપર ટાંક્યા મુજબ, ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, કોન્સોલિડેશને જણાવ્યું હતું કે ખાતા No.૧૧૧ પ્લોટ નંબર૧૫૨,૧૫૪,૧૬૧,૪૨૫,૪૩૫,૪૪૨,૪૭૫,૪૮૧,૪૬૫ અને ૫૧૧ માં ચિત્તન, જય રામ અને ચંદ્રિકાના નામ દાખલ કરવા જોઈએ અને ખાતા No.૧૧૧ ના બાકીના પ્લોટ પર કોન્સોલિડેશન ઓફિસર અને આસિસ્ટન્ટ સેટલમેન્ટ ઓફિસરના તારણો તેમના દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યા હતા.એટલે કે ખાતા નં.૧૧૧ માં બાકીના પ્લોટના સંદર્ભમાં, પ્રતિવાદીને ખાતા નં.૧૧૧ ના બાકીના પ્લોટના સંદર્ભમાં સહ-કાર્યકાળ ધારકો તરીકે દાખલ કરવામાં આવશે.

દયા રામ અને અન્યોએ અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટમાં રિટ અરજી દાખલ કરી હતી, જે W. P. નં.૨૮૩૮/૧૯૭૬ તરીકે નોંધાયેલી હતી.અન્ય બાબતોની સાથે સાથે, દયા રામ અને અન્યો દ્વારા ઉપરોક્ત રિટ અરજીમાં કરવામાં આવેલા કેસમાં એવું બહાર આવ્યું હતું કે પુનરીક્ષણ અધિકારી તરીકે કામ કરતા એકીકરણના નાયબ નિર્દેશકે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ અને ખાતાના બાકીના પ્લોટ સાથે અપીલકર્તાઓને સહ-કાર્યકાળ ધારકો તરીકે ન રાખવાની ભૂલ કરી હતી.બીજી બાજુ, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ એ પણ નાયબ નિયામક દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ વિરુદ્ધ ડબલ્યુ. પી. નંબર <આઈ. ડી. ૧ તરીકે રિટ અરજી દાખલ કરી હતી, નાયબ નિયામકના આદેશને પડકારતા પુનરાવર્તન કેસોમાં એકીકરણ, આ આધાર પર એકીકરણ કે વર્તમાન કેસના સ્વીકૃત તથ્યોમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી

૩ ને ઉપરોક્ત જમીનોના સંદર્ભમાં એકમાત્ર કાર્યકાળ ધારક ગણવા જોઈએ.

વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા, ઉચ્ચ અદાલતે પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી નીચેનો આદેશ પસાર કરીને ઉપરોક્ત બે રિટ અરજીઓનો નિકાલ કર્યો:

"પરિણામે, દયા રામ અને અન્યો દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશન નં.૨૮૩૮/૭૬ ગુણદોષથી વંચિત હોવાને કારણે રદ કરવામાં આવે છે અને ચિતન અને અન્યો દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશન નંબર ૨૭૩૬/૭૬ ને આથી મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, કોન્સોલિડેશન દ્વારા પસાર કરાયેલ ૧૩.૮.૧૯૭૬ તારીખનો આદેશ, જ્યાં સુધી તે ઉપરોક્ત આદેશમાં ઉલ્લેખિત ખાતા નં.૧૧૧ ના દસ પ્લોટ સાથે સંબંધિત છે, જેના દ્વારા દયા રામ અને અન્યોને સહ-આપવામાં આવ્યા છે.

ભાડૂતના અધિકારો આથી રદ કરવામાં આવે છે અને અરજદારો ચિતન, ચંદ્રિકા અને કરિયા શ્રીમતીના વાલીપણામાં છે. સોમુરાને ખાટા No.૧૧૧ ની સમગ્ર જમીન અને બલરામપુર ગામની ખાટા નંબર ૧૩, તાલુકા અને ફૈઝાબાદ જિલ્લાના પરગના તાંડા માટે એકમાત્ર કાર્યકાળ ધારકો તરીકે નોંધવામાં આવે છે.ખર્ચ વિશે કોઈ ઓર્ડર નથી.

રિટ અરજીઓનો નિકાલ કરતી વખતે, ઉચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ સારમાં ચુકાદો આપ્યો હતો::

એ. વિવાદિત જમીન સાલ્ટાનતીથી આધીનને સોંપવામાં આવી ન હતી.

B. ખાટા નં.૧૧૧ માં જમીનને તે સમયના મકાનમાલિકે અમુક ભાગો આધીનને અને અમુક અન્ય પ્લોટ અન્યને આપીને પુનઃસ્થાપિત કરી હતી.તેથી, તે એક નવી વસાહત હતી અને માલિકીની ઓળખમાં કોઈ સાતત્ય નહોતું.

સી. એકત્રીકરણ સત્તાવાળાઓ દ્વારા અથવા સ્વીકૃત તથ્યો પર આવેલા તારણોને સ્વીકારીને, ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે વિવાદિત માલિકી એકસરખા સ્વરૂપમાં આવી ન હતી અને માત્ર સામાન્ય પૂર્વજોની માલિકીના કેટલાક પ્લોટ વિવાદિત માલિકીમાં સામેલ હોવાનું જણાયું હતું અને તેથી તે પૂર્વજોની માલિકી નહીં બનાવે જેથી તે આધાર પર અપીલકર્તાઓને તેમાં હિસ્સો આપી શકાય અને ન તો હોલિંગમાંથી તે પ્લોટ ઉપાડવા અને તેમને પૂર્વજોની મિલકત જાહેર કરવા અને અપીલકર્તાઓને તે પ્લોટમાં હિસ્સો આપવા માટે મંજૂરી આપવામાં આવશે.તે હાઈકોર્ટનો આ આદેશ છે, જે અમારી સામે પડકાર હેઠળ છે, જેના સંદર્ભમાં રજા આપવામાં આવી હતી.અમે બંને પક્ષોના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા છે અને એકત્રીકરણ અધિકારીઓના તમામ આદેશો અને અંતે હાઈકોર્ટના વિવાદિત ચુકાદાની કાળજીપૂર્વક તપાસ કરી છે.

તે રેકૉર્ડ પર લાવવું આવશ્યક છે કે દયા રામ અને અન્ય લોકો દ્વારા તેમની વિરુદ્ધના આદેશના ભાગને પડકારતી અપીલના સંદર્ભમાં અમારી સમક્ષ કોઈ રજૂઆત કરવામાં આવી નથી.અમે ફક્ત આ પ્રશ્ન પર જ મર્યાદિત રહીએ છીએ કે

શું ખાતા નં.૧૧૧ ના સંદર્ભમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ના દાવાઓ ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા કે નહીં. અપીલકર્તાઓ વતી, તેમના વતી હાજર રહેલા વરિષ્ઠ વકીલ ડૉ. આર. જી. પાડિયાની મુખ્ય દલીલ એ હતી કે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ તેના અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને એકત્રીકરણ સત્તાવાળાઓ દ્વારા મેળવેલા તથ્યોના તારણોને રદ કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલત તૈયાર નથી. જો કે, તે ડૉ. પાડિયાની રજૂઆત ન હતી કે જ્યારે એકીકરણ સત્તાવાળાઓએ તેમની સમક્ષ પક્ષકારો દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલી અથવા સાબિત કરવામાં આવેલી હકીકતો પર કાયદાના પ્રશ્નનો નિર્ણય લેવામાં ભૂલ કરી હતી ત્યારે ઉચ્ચ અદાલત તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે તૈયાર ન હતી. ડૉ. પાડિયાએ આમ દલીલ કરી હતી કે ઉચ્ચ અદાલતે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ હકીકતના પ્રશ્ન પર પોતાના મંતવ્યોને બદલીને એકીકરણ અધિકારીઓના તથ્યોના તારણને રદ કરીને ભૂલ કરી હતી.

બીજું, ડૉ. પાડિયા દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે બે સહ-કાર્યકાળ ધારકોને રિટ અરજીમાં પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા ન હોવાથી, જેઓ અપીલમાં અપીલકર્તા નંબર ૧૩ અને ૧૪ છે, તેમની ગેરહાજરીમાં સાંભળવામાં આવેલી અને નિકાલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજીઓને કાયદામાં જાળવવા યોગ્ય ન કહી શકાય.

ડૉ. પાડિયાની ઉપરોક્ત બે ગણી રજૂઆતોને જોડે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ઓ. પી. શર્મા દ્વારા પડકારવામાં

આવી હતી.તેથી ચાલો આપણે પક્ષકારો માટે વિદ્વાન સલાહકાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા મુખ્ય પ્રશ્નની તપાસ કરીએ અને અહીં અગાઉ વિગતવાર નોંધ્યું છે.અમે પહેલેથી જ હાઈકોર્ટના વિવાદિત ચુકાદા અને ત્રણેય એકત્રીકરણ સત્તામંડળના આદેશની ચર્ચા કરી છે.હવે તે સારી રીતે સ્થાપિત કાયદો છે કે તેના અસાધારણ રિટ અધિકારક્ષેત્રની ક્વાયતમાં ઉચ્ચ અદાલતે એકીકરણ સત્તાવાળાઓ દ્વારા મેળવેલા હકીકતના તારણોમાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં સિવાય કે ઉચ્ચ અદાલત નિષ્કર્ષ કાઢે કે હકીકતના આવા તારણો કાં તો વિકૃત છે અથવા કોઈ પુરાવા પર આધારિત નથી.એ પણ ધ્યાનમાં રાખી શકાય કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ વતી હાજર રહેલા શ્રી શર્માએ પણ કોઈ રજૂઆત એટલી હદે કરી ન હતી કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં અધિકારીઓના તથ્યોના તારણોને વિકૃત અથવા કોઈ પુરાવા પર આધારિત ન કહી શકાય.શ્રી શર્માની રજૂઆત હતી કે સ્વીકૃત હકીકતો અને એકીકરણ સત્તાવાળાઓ દ્વારા મેળવેલા તારણો પર ઉચ્ચ અદાલતે માત્ર આવા સ્વીકૃત અને સાબિત તથ્યો પર કાયદો જાહેર કર્યો છે.

આ અદાલતના નિર્ણયો દ્વારા કાયદાની સારી રીતે સ્થાપિત સ્થિતિ છે કે ઉચ્ચ અદાલતના રિટ અધિકારક્ષેત્રમાં, એકીકરણ અધિકારીઓના નિર્ણયને સુધારવા અથવા હકીકતો અને પુરાવાઓના આધારે કાયદો જાહેર કરવાની હંમેશા મંજૂરી છે.આ દરખાસ્ત માટે, આપણે મુકુંદ બોર વિરુદ્ધના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયનો ઉપયોગી સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ. એ. આઈ. આર. ૧૯૮૦ એસ. સી.

૧૫૨૪ માં બંગશીધર બુરાગોહેન અને અન્ય લોકોએ અહેવાલ આપ્યો હતો જેમાં આ અદાલતે સંકેત આપ્યો હતો કે ઉચ્ચ અદાલત ક્યારે અર્ધ ન્યાયિક સત્તાના આદેશોમાં દખલ કરી શકે છે.આ અવલોકનને ટાંકવામાં આવી શકે છે જે નીચે મુજબ છે:

"હકીકતો પર અપીલ હેઠળના બોર્ડનો આદેશ દોષરહિત નથી, તેમ છતાં આપણે યાદ રાખવું જોઈએ કે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ સ્થાનિક ટ્રિબ્યુનલના હકીકતના તારણમાં દખલ કરી શકાતી નથી.ઉચ્ચ અદાલત તેના વિશેષ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને અપીલની અદાલત તરીકે કામ કરતી નથી.તે ત્યારે જ દખલ કરે છે જ્યારે સ્થાનિક ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવેલા રેકૉર્ડની સામે સ્પષ્ટ અધિકારક્ષેત્રની ભૂલ હોય.અહીં એવું નથી.તે સાચું છે કે કોઈ પુરાવા પર આધારિત અથવા સંપૂર્ણપણે અનુમાનો અને અનુમાનો પર આધારિત અથવા જે સ્પષ્ટ રીતે કુદરતી ન્યાયના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ છે, તે કાયદાની ભૂલથી પીડાય છે.તાત્કાલિક કિસ્સામાં, અપીલકર્તા પાસે જરૂરી નાણાકીય ક્ષમતા નથી એવું બોર્ડનું તારણ મોટે ભાગે આસામ એક્સાઈઝ નિયમોના નિયમ ૨૦૬ (૨) હેઠળ તથ્યનું તારણ છે, દુકાનની પતાવટ માટે અરજદારે ટેન્ડરમાં તેની નાણાકીય ક્ષમતા વિશે સંપૂર્ણ માહિતી આપવી જરૂરી છે.આવી માહિતીમાં નાણાના સ્ત્રોતો, હાથમાં રોકડ, બેંક બેલેન્સ, સુરક્ષા અસ્કયામતો વગેરેની વિગતો હોવી આવશ્યક છે. પછી, આવી માહિતીની તપાસ અધિકારી દ્વારા ચકાસણી કરવામાં આવે છે.

(રેખાંકિત કરવું આપણું છે) સૈયદ યાકુબ વિરુદ્ધ. ૧૯૬૪ (૫) એસસીઆર ૬૪ માં નોંધાયેલ કે.એસ. રાધાક્રિષ્ણનન અને બીજાઓ આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું::

"હકીકતના તારણને કાર્યવાહીમાં આ આધાર પર પડકારવામાં ન આવી શકે કે સંબંધિત અને ભૌતિક પુરાવા તારણને ટકાવી રાખવા માટે અપૂરતા હતા અને પુરાવાની પર્યાપ્તતા અથવા પર્યાપ્તતા અથવા પુરાવા અથવા હકીકતના તારણમાંથી મેળવવામાં આવેલ હકીકતનું અનુમાન સંપૂર્ણપણે ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રમાં છે.

ફરીથી પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય વિ. ના કિસ્સામાં. એ. કે. શોએ એ. આઈ. આર. ૧૯૯૦ એસ. સી. ૨૨૦૫ માં અહેવાલ આપ્યો હતો કે આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે જો અર્ધ ન્યાયિક ટ્રિબ્યુનલે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની પ્રશંસા કરી હોત અને હકીકતના તારણો નોંધ્યા હોત, તો હકીકતના તે તારણો હાઈકોર્ટને બંધનકર્તા રહેશે.ન્યાયિક સમીક્ષાની પ્રક્રિયા દ્વારા, ઉચ્ચ અદાલત પુરાવાની પ્રશંસા કરી શકતી નથી અને હકીકતના પોતાના તારણો રેકૉર્ડ કરી શકતી નથી.જો તારણો કોઈ પુરાવા પર આધારિત ન હોય અથવા અનુમાનો અથવા અનુમાનો પર આધારિત ન હોય અને આપેલ તથ્યો અને સંજોગો પર કોઈ વાજબી વ્યક્તિ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે અર્ધ-ન્યાયિક સત્તાધિકારી દ્વારા પહોંચેલા નિષ્કર્ષ પર ન આવે, તો ચોક્કસપણે ઉચ્ચ અદાલત દેખરેખ રાખશે કે શું સત્તાધિકારી દ્વારા

નોંધાયેલા તારણો કોઈ પુરાવા પર આધારિત નથી અથવા અનુમાનો અથવા અનુમાનોથી ઘેરાયેલા છે.

વિચારણા હેઠળના પ્રશ્ન પર આ અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને, ચાલો આપણે ધ્યાનમાં લઈએ કે શું ઉચ્ચ અદાલતે ખાતા નં.૧૧૧ માં નોંધાયેલા પ્લોટના સંદર્ભમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ના નામ સહ-કાર્યકાળ ધારકો તરીકે દાખલ કરવા જોઈએ તે જાહેર કરીને એકીકરણ અધિકારીઓના આદેશને ઉલટાવી દેવાનું વાજબી હતું કે કેમ.માત્ર હાઈકોર્ટ જ નહીં પરંતુ એકત્રીકરણ સત્તામંડળના તારણોની પણ તપાસ કરવી અમારા માટે ફળદાયી રહેશે.એકત્રીકરણ અધિકારીએ રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીની વિચારણા પર અધિનિયમ હેઠળ મૂળ અધિકારી તરીકે અપીલકર્તાઓને પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ સાથે ઉપરોક્ત જમીનના સંદર્ભમાં સહ-કાર્યકાળ ધારકો હોવાનું માન્યું હતું.અપીલમાં, સહાયક સમાધાન અધિકારીએ એવું માન્યું હતું કે સમાધાન અધિકારીએ એવું કહીને વાજબી ઠેરવ્યું હતું કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ સાથેના અપીલકર્તાઓના નામ ખાતા નંબર ૧ માં નોંધાયેલી જમીનના સંદર્ભમાં દાખલ કરવા જોઈએ, એટલે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ દ્વારા કરવામાં આવેલ કેસ કે તેમને ખાતા નંબર ૧ ના સંદર્ભમાં એકમાત્ર કાર્યકાળ ધારકો તરીકે જાહેર કરી શકાય છે તે સ્વીકારવામાં આવ્યું ન હતું.

અગાઉ અહીં નોંધ્યા મુજબ, નાયબ નિર્દેશકે આ અપીલમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ને દસ પ્લોટના વિશિષ્ટ કાર્યકાળ ધારકો ગણાવ્યા હતા અને આ ખાતાના બાકીના પ્લોટના સંદર્ભમાં, નાયબ નિયામક, કોન્સોલિડેશને અપીલકર્તાઓના નામ તેમજ પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ને સહ-કાર્યકાળ ધારકો તરીકે નોંધવા નિર્દેશ આપ્યો હતો.

અમે પહેલેથી જ રેકૉર્ડ પર મૂકી દીધું છે કે ઉચ્ચ અદાલતે, જોકે, ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, કોન્સોલિડેશનના તારણો અને આદેશને ઉલટાવી દીધો છે કે સમગ્ર ખાતા નં.૧૧૧ માં નોંધાયેલી જમીનો પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ના નામે નોંધાયેલી હોવી જોઈએ.ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ આ અપીલમાં અપીલકર્તાઓનો કેસ હતો કે ખાતા નં.૧૧૧ માં નોંધાયેલી જમીન શરૂઆતમાં સાલ્ટાનતીની હતી અને તેઓ તેની શાખા અને જોખાનના પુત્ર બેકરનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા હોવાથી, તેઓ અપીલકર્તાઓ દ્વારા સ્થાપિત વંશાવલિ અનુસાર શેર મેળવવા માટે હકદાર હતા.ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, કોન્સોલિડેશન, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ને ખાતા No.૧૧૧ ના દસ પ્લોટના વિશિષ્ટ કાર્યકાળ ધારકો તરીકે રાખવામાં ભૂલમાં પડ્યા હતા, જે તેમના અનુસાર સાલ્ટાનતીના હતા.બીજી બાજુ, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ નું વલણ હતું કે ઉપરોક્ત ખાતાનો સંપૂર્ણ હિસ્સો આધીન દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવ્યો હતો અને ૧૩૩૮ એકમાં તેના નામે નોંધવામાં આવ્યો હતો. તેથી, ખાતા નં.૧૧૧ માં

નોંધાયેલી જમીનો જે શરૂઆતમાં સાલ્ટાનતીની હતી તે તે સમયના મકાનમાલિક દ્વારા આધીન અને અન્ય લોકો સાથે પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવી હતી.તે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ નું વલણ હતું કે વર્ષ ૧૩૩૮ એફમાં આધીનના નામે ઉપરોક્ત ખાતામાં નોંધાયેલી જમીનો, કેટલાક અન્ય પ્લોટ પણ તેમાં નોંધવામાં આવ્યા હતા.તદનુસાર, એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે વિવાદિત જમીન આધીન દ્વારા સમાધાન દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવી હતી જે તેના કબજામાં રહી હતી અને તેના મૃત્યુ પછી તે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ પર સંપૂર્ણપણે હસ્તાંતરિત થઈ ગઈ હતી.અપીલકર્તાઓ સમગ્ર ખાતાના સંદર્ભમાં કોઈ અધિકાર, હક અને હિતનો દાવો કરી શકતા નથી અને ન તો તેઓ જમીન પૂર્વજોની માલિકીની હોવાના આધારે સહ-કાર્યકાળ ધારકોના અધિકારો મેળવી શકે છે.

ઉપરોક્ત ચર્ચા પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે મૂળરૂપે આ જમીન સાલ્ટાનતીની હતી, પરંતુ પછીની ઘટનાએ સ્પષ્ટપણે સૂચવ્યું હતું કે તે અધિનના નામે નોંધવામાં આવી હતી અને તેથી પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩, માન્ય છે કે અધિનની સંપત્તિના હિતમાં વારસદારો, સફળ થવા માટે હકદાર હતા.તદનુસાર, તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે ઉપરોક્ત જમીનની ઓળખ સાલ્ટાનતીથી બદલીને આધીન કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ કરવામાં આવી હતી.ખાતા નં.૧૧૧ માં ૧૦ પ્લોટના સંદર્ભમાં ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, કોન્સોલિડેશન દ્વારા મેળવેલા તમામ તારણો પણ, જેમ કે અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે, પ્રતિવાદી

નં.૧ થી ૩ ના નામ વિશેષ રીતે દાખલ કરવામાં આવશે.તે જ સમયે, ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, કોન્સોલિડેશનએ એવું પણ માન્યું હતું કે ખાતા નં.૧૧૧ ના બાકીના પ્લોટમાં અપીલકર્તાઓના નામ સામેલ કરવા જોઈએ.ઉપરોક્ત સ્વીકૃત હકીકત પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ઉપરોક્ત ખાતામાં નોંધાયેલી જમીનોને અલગ-અલગ નામોમાં નોંધવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.આ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે ખાતા No.૧૧૧ માં જમીનની ઓળખ બદલવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો જે કાયદામાં સ્વીકાર્ય નથી.આવી સ્થિતિ હોવાથી, એવું માનવું આવશ્યક છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩, જે આધીન તરફથી હિતમાં ઉત્તરાધિકારી છે, જેનું નામ ઉપરોક્ત જમીનના સંદર્ભમાં યોગ્ય રીતે નોંધવામાં આવ્યું હતું, તે ઓળખ અને તેના પુનર્વસનના આધારે ઉપરોક્ત જમીનનો ઉત્તરાધિકારી બનવાનો હકદાર હતો.જો જમીનની ઓળખ બદલવામાં આવી હોય, તો અપીલકર્તાઓ મૂળરૂપે આ જમીન સાલ્ટાનતીના નામે નોંધવામાં આવી હતી અને તે જમીન તેમની પૂર્વજોની મિલકત હતી તેના આધારે મિલકત મેળવી શક્યા ન હતા.તેથી, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ના કહેવા પર સ્થાપિત વંશાવલિ, તેના પર આધાર રાખી શકાતો ન હોય તો પણ, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ ઉપરોક્ત હકીકતના આધારે સફળ થવાનો હકદાર હતો.

આપણે તે પણ રેકૉર્ડ પર રાખવું જોઈએ કે એકીકરણ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ તે વિવાદિત ન હતું કે અમારી સમક્ષ અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા તે

વિવાદિત ન હતું કે આધીનની તરફેણમાં પુનર્વસનને ધ્યાનમાં રાખીને ઉપરોક્ત જમીનની ઓળખ બદલાઈ ગઈ હતી.તે સ્થિતિ હોવાથી, આપણે એવું માનવું જોઈએ કે અપીલકર્તાઓ તેમના દ્વારા સ્થાપિત વંશાવલિ સાબિત કરવામાં અને સામાન્ય પૂર્વજો દ્વારા જમીન સંપાદન કરવામાં સફળ થયા હોય તો પણ તેઓ કોઈ સહ-ભાડૂત અધિકારો પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી.તદનુસાર, એકીકરણના નાયબ નિર્દેશકે ખાતાનં.૧૧૧ ના કેટલાક પ્લોટમાં અપીલકર્તાઓને સહ-કાર્યકાળ ધારક અધિકારો આપવામાં ભૂલ કરી હતી કારણ કે તે પ્લોટ શરૂઆતમાં સાલ્ટાનતીના હતા અને તે અપીલકર્તાઓની પૂર્વજોની માલિકી હતી.અહીં ઉપર કરવામાં આવેલી અમારી ચર્ચાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, તેથી અમે એવા નિષ્કર્ષ પર આવીએ છીએ કે ઉચ્ચ અદાલતે નાયબ નિયામક, એકત્રીકરણના આદેશને ઉલટાવતી વખતે તેમના દ્વારા લાવવામાં આવેલા તથ્યોના તારણોને રદ કર્યા ન હતા, પરંતુ બીજી તરફ સ્વીકારવામાં આવેલા તથ્યો અને એકત્રીકરણ સત્તાવાળાઓ દ્વારા મેળવવામાં આવેલા તથ્યોના તારણો પર કાયદાનો પ્રશ્ન જાહેર કર્યો હતો.

અહીં અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, ડૉ. પાડિયાએ દલીલ કરી હતી કે રિટ અરજીમાં બે સહ-કાર્યકાળ ધારકોને પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા ન હોવાથી, જેઓ રામ બચ્ચન અને સુભાષ ચંદ્ર અપીલકર્તા છે અને આ અપીલમાં ૧૪ છે, રિટ અરજીને હાઈકોર્ટ દ્વારા માત્ર આ આધાર પર ફગાવી દેવી જોઈતી હતી કે તેમની

ગેરહાજરીમાં રિટ અરજી કાયદામાં જાળવવા યોગ્ય ન હોઈ શકે.ડૉ. પાડિયાની આ રજૂઆતને સરળ કારણોસર સ્વીકારી શકાતી નથી કે રામ બચ્ચન અને સુભાષ ચંદ્ર અપીલકર્તા નંબર ૧૩ અને ૧૪એ ઉક્ત જમીનમાં તેમનો હિસ્સો સાલ્ટાનતીના વંશજો હોવાનો દાવો કર્યો હતો.ઉપર આપેલા અમારા તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને કે ઉક્ત જમીનના સંબંધમાં સાલ્ટાનતીએ પોતાનો અધિકાર, હક અને હિત ગુમાવી દીધું હતું કારણ કે ઉક્ત જમીનનું પુનર્વસન કરવામાં આવ્યું હતું અને અધિનના નામે નોંધવામાં આવી હતી, એવું ન કહી શકાય કે રામ બચ્ચન અને સુભાષ ચંદ્ર, અપીલકર્તા નંબર ૧૩ અને ૧૪, અહીં રિટ અરજીમાં પક્ષકાર હોવા જોઈએ કારણ કે તેઓ ઉપરોક્ત જમીનના સંબંધમાં સહ-કાર્યકાળ ધારકો હોવાનું જણાયું ન હતું.તદનુસાર, હાઈકોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશનમાં રામ બચ્ચન અને સુભાષ ચંદ્ર અપીલકર્તા નંબર ૧૩ અને ૧૪નો સમાવેશ ન કરવા માટે, એવું ન કહી શકાય કે રિટ પિટિશન કાયદામાં સમર્થનપાત્ર ન હતી.ઉપરોક્ત તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને, સિયા રામ (સુભાષ ચંદ્રના પિતા) ના મૃત્યુ પર રાહતનો પ્રશ્ન જ ઊભો થઈ શક્યો નહીં.તદનુસાર, અમારા મતે, રામ બચ્ચન અને સુભાષ ચંદ્ર અપીલકર્તા નં.૧૩ અને ૧૪ રિટ પિટિશન No.૨૭૩૬/૧૯૭૬ માટે બિલકુલ જરૂરી પક્ષકારો ન હતા અને તેમની ગેરહાજરીમાં હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશનની જાળવણી ન કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થઈ શક્યો ન હતો.તેથી, સિયા રામના મૃત્યુ પર રાહત અને તેમના બિન-સમાવેશ માટે રિટ અરજીની જાળવણીના પ્રશ્નના સંબંધમાં ડૉ. પડીયા દ્વારા

ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયો સાથે વ્યવહાર કરવો જરૂરી નથી.તદનુસાર, આ પ્રશ્નનો જવાબ નકારાત્મક છે.

ઉપરોક્ત કારણોસર, આ અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને ખર્ચ અંગેના કોઈપણ આદેશ વિના તેને બરતરફ કરવામાં આવે છે.

અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.

એ. કે. ટી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.